

ELOFIZETES.

HÉLYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 84 kor.
Fél évre ... 42 kor.
Egy negyed évre ... 21 kor.
Egy hónapra ... 7 kor.

Nyitási költséget
még nem állapodtunk meg.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részevény-
Társaság.
Köszeg főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, november 8.

Schill József Aradvármegye gyásznapjairól.

— A vármegyét nem támogatta senki a vészes órákban. — Szomorú jelentés a közigazgatási bizottsághoz.)

Szomorú ülés volt ma Aradvármegye közigazgatási bizottságának. A lemondott Purgly László főispán helyett Schill József alispán elnököl az ülésen, amely ezekben a végtelenül gyásznapokban jött össze, hogy meghallgasson egy olyan történelmi megdöbbentő jelentést Aradvármegye véres eseményeiről, amintől keveset iratunk még ebben az országban. Minden szava egy tördelés a hazája sorsán aggódó szívnek, minden mondata, mint a Kalapács ütés zuhog le az agyvelőre, amely elhoppant a katasztrofális események áradata miatt és nem látja a kivezető utat abbóla chaoszból, amely a vízözön felett lebegő sötétséghez hasonlítható csak.

Az alispáni jelentés az igazi Jeremiáda! Egy szegény, magára hagyott vármegye, amelyet nem segít meg senki, amelynek erejét felőrli vezetőség hiába könyörgés, hangját nem hallják meg azok, akiknek sietniük kellene a pusztítás, a rombolás, az anarchia megfékezésére. A megye területén felborult a rend, az emberi élet és vagyon az egek harmincadján és az alispán könyörgés szavára, sürgetésére, táviratára még csak válasz sem érkezik a belügyminiszteriumból, a ka-

tonai hatóság pedig kénytelen beismerni, hogy nem ura többé a katonának, mert azok a bewagonizálás alkalmával egyszerűen megszöktek.

A nagyszerű átalakulás első pillanatától látjuk, hogy a fejtelenség kezd urrú lenni az egész országban.

Ferrong és vajdák minden és csak az uristen tudott hét nap alatt világot teremteni, tehát most ne kritizáljunk, hanem álljunk a Kormány mellé és segítjük a rend fenntartására irányuló munkájában. Ez igaz! De azt még sem szabad elhallgatni, hogy a Kormány matematikai hibát követ el, mikor úgy számít, hogy az ország csak a fővárosból áll és a vidéket majdnem teljesen elhanyagolja. Aradmegye nagyszerű hízlviselői kara emberfeletti munkát végez, de a felelősséget egyedül nem viselheti azokért a katasztrofális eseményekért, amelyeknek leküzdésére a lokális erői elégteleneknek bizonyultak.

Az alispáni jelentését szorgalmasan tanulmányoznia kell, ne a Kormánynak, hogy tanuljon belőle és a forradalmi időkhez mérten rögtön más-kép cselekedjen, mint ahogy idáig tette.

Aradvármegye véres napja

(Már októberben látható volt a veszedelem.)

Már az elmúlt hó elején jelenségek merültek fel, mondja az alispán, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy a megélhetés nehézségei, a négy év óta tartó háború nyomorúságai az eddigénél nagyobb, általános elégedetlenséget váltottak ki a lakosságban és féltő, hogy ez az elégedetlenség a közigazgatási és harctéri események újabb alakulásának, valamint a hadseregből szabadságot egy, bolsevik irányra hajló katonáknak itthoni eszmései következtében kitörésre fog vezetni.

— Az előadottak tudatában kötelességemben előlónak tartottam, hogy az érintett eshetőségre a közönség szemérvé és vagyonbiztonsága megóvása érdekében szükségeltető elmarító intézkedések idejében megítélhessenek s ezért október hó 8-án 12^h a. e. szám alatt felterjesztést intéztem a belügyminiszter urhoz, amelyben terjedelmes indokolás kíséretében a csendőrség létszámának a vármegyében leendő jelentékeny emelésé iránt tettem javaslatot és kértem, hogy a vonatkozó rendelkezés idejében történjen, mert különben a lappangó elégedetlenség esetleges kitörésének már gát szabható nem lesz. Ezt a felterjesztésemet a főispán ur is támogatta.

Ezen felterjesztésem elintézését október hó 30-án táviratilag megsürgeltem, de arra a mai napig sem kaptam választ.

(Október hó 30-án Budapesten a forradalmi átalakulás kezdetét vette s annak hullámai már e napon Aradra is elértek.)

Október hó 31-én megérkezett a Magyar Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságának távirata, amely szerint a Magyar Nemzeti Tanács

zivetle a Kormányhatalmat és hogy az egyedüli törvényes Kormánynak tekintendő.

Majd e napon az esti hírlapokban közölte, hogy a király Károlyi Mihály gróftól magyar miniszterelnökké nevezte ki, aki az esküt le is tette. Október hó 31-én Arad sz. kir. város törvényhatósága és tisztikara a magyar nemzeti tanácshoz való csatlakozását határozta el.

November hó 1-én a Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságának érintett táviratával kapcsolatban reggeli 9 órára a vármegye tisztikarát hivtam egybe állásfoglalás végett és a megtartott értekezlet a következő határozatot hozta:

Aradvármegye törvényhatóságának hízlviselői kara kijelenti, hogy a nemzeti tanács az önálló független és egységes Magyarország megteremtésére irányuló törekvéssel örömmel fogadja és támogatni hazafias kötelességének ismeri. Együttal kéri a nemzeti tanácsot, hogy az ország területének megvédése és a területi integritás megóvása mellett a mielőbbi fegyverszünet és a gyors békekötés iránt a kellő intézkedéseket késedelem nélkül megtenni sziveskedjék.

Hatalpos és sürdős intézkedésekkel kér továbbá a mai sulgoz időkben a belső rend, nevezetesen a személyi és vagyonbiztonság fenntartására és hivatali eszközéhez képest kijelenti, hogy a nemzeti tanácsnak ezen, az önkormányzati közigazgatás hatáskörébe is tartozó nehézfeladatok teljesítésében törvényes hatásköréhez képest hazafias készséggel rendelkezésre áll.

Időközben az események gyors egymásutánban következtek. Az Aradon lesólyt hazafias tüntetéssel kapcsolatban az Aradon állomásozó katonaság elhagyta fegyverével állomáshelyét és a

megyebeli Községekbe özőnlött, de közben a legféktelenebb kihágásokra ragadtatta magát és az aradi katonai barakokat porrá égette és a kincstári raktárakat kirabolta.

Ezen események hatása alatt még október hó 31-én távirati utasításokat adtam az összes löszolgabíróknak a polgári őrség azonnali megszervezésére és a közlelmezési listát és gabona raktárak legéberebbi őrszésére.

(Hiába minden könyörgés!)

November hó 1-én táviratilag majd ismételen távbeszélőn is a belügyminiszterhez fordultam, hogy kétöszáz csendőrt bocsásson a közrend megóvása végett rendelkezésemre, mert az aradi helyőrségből ilyen nem kaphatók s ezidőszent karhatalomként a békeleltszám elégtelen csendőrség áll csupán rendelkezésre.

November hó 1-én, de főleg másodikon nagy arányú rendezavarások és rablások és vagyonrongálásokkal jelentettek a vármegyéből s bár az aradi katonai állomásparancsnokság a legjobb indollal támogatni igyekezett is a rend helyreállítását célzó törekvéseimben, e tekintelben hatósosan, az egész vármegyére kiterjedőleg az eseményekbe beavatkozni módomban nem állott, mert

Katonaságot sem Aradon, sem a Temesvári katonai parancsnoktól, mellyel állandó távbeszélő összeköttetésben voltam, kapni nem tudtam.

ugyszintén fegyvereket sem, mert azokat az aradi helyőrség legénysége legnagyobb részt magával vitte s mert csak ezen időben kezdődött a vasúti állomáson árutávozó katonáktól elvett fegyverek gyűjtése, minek folytán a polgárőrségnek katonai fegyverekkel való ellátása sem történhetett meg.

Hatalmi eszközök rendelkezésemre nem állván, erkölcsi tényezőket bevonásával igyekeztem a fosztogató népre hatni s ezért november hó 2-én felkértem az aradi román püspök urat, hogy az esperességek után utasítsa a lelkeskedő papságot, és tanítóságot, miszerint a népet a személyes vagyonbiztonság érdekében higgadt és joglislzáló magatartásra serkentse. A püspök ur ezen kérésemet teljesítette. Közben távbeszélőn éjjelnappal szorgalmaztam a belügyminiszteriumban és a temesvári katonai parancsnokságnál karhatalom kirendelése iránt tett felterjesztéseim elintézését, de eredménytelenül.

November hó 2-án e tárgyban távirati jelentést tettem a belügyminiszternek, majd távbeszélőn kértem a karhatalmat a temesvári katonai parancsnokságtól, ugyszintén távirati megkeresést intéztem a debreceni katonai parancsnoksághoz is, de karhatalmat kapni nem tudtam.

Ion kell vergődöm hatalmi eszközök nélkül felettes rendőrhatalomtól elhagyva

akkor, amikdön a vármegyéből egymásután, ugyszólván perceként érkeztek rablásokról és szorongató helyzetekről távbeszélő jelentések és könyörgések, amelyeket orvosolni kellő módon nem tudtam.

Hálásan kell megemlékezni a helyült Resch Ferenc altábornagy katonai állomásparancsnok, Fiedler Imre őrnagy térparancsnok urak és Green Nándor aradi főkapitány urnak a vármegye bajait átérző jóindulatáról, mellyvel egyes katonai, illetve polgárőrségi különítményeket a lehetőséghez képest időnként rendelkezésre bocsátani szivesek voltak, és hálás köszönetemet kell nyilvánítani ezen különítmények tájainak, akik

fáradtságot nem ismerve, életük kockázatásával igyekeztek a közbéke helyreállítására. Hasonló köszönet illeti a m. kir. államvasutakat, az aradi csanádi egyesült vasutakat és az aradhegyaljai Motoros vasutat, mely intézetek a katonai különítmény és fegyverek szállításához kéresemre azonnal s mindenkor külön vonatot bocsájtottak rendelkezésemre.

November hó 3-án Kérő táviratot intéztem a belügyminiszterhez kélt karhatalom kirendelése iránt, mert erre ekkor az *Ópécskán, Ószentannán, Pankotán, Medgyesegyházán, Ópáloson, Gyóron, Tornován, Nagyhalmágyon* előfordult nagyobb erőszakosságok késztek, valamint az a körülmény is, hogy *Pankotán és Ószentannán* fegyverhasználat is történt.

Mindhiába! Karhatalom rendelkezésemre bocsájtva nem lett, s így féjdalmasan kellett látnom, hogy a vármegye jelentékeny része, mint lesz martalékká a fu-

tótüzként terjedő erőszakosságnak.

November 4-én a kormány részéről utasítván, hogy a román nemzeti tanácsnak a belső rend helyreállítására irányuló társadalmi akcióját támogassam, táviratilag meghagytam az összes járási főszolgabírónak — miután a módzatok iránt előzőleg az aradi román nemzeti tanácsot képviselő *Pop C. István dr.* országgyűlési képviselővel a főispán ur közbenjötté mellett megtartott értekezleten alként állapodtam meg, hogy az egyes románajku községekben a rend helyreállítása végett katonai osztagokkal kintazó katonatiszteket, akik a járási főszolgabíró közreműködésével és a csendőrség támogatásával a közrendet hivatottak helyreállítani és polgárőrséget megszervezni, a legnagyobb jóindulattal és meleg megértéssel támogassák.

A jelzett és hatóságilag támogatott ezen társadalmi akció folyamatban van, de nem tudott még annyira kifejlődni, hogy a további erőszakosságok ne terjedtek volna.

Miután karhatalom még mindig nem bocsájtott rendelkezésemre, táviratilag és távbeszélőn újlag segélyért fordultam a belügyminiszterhez és azonnali segélyen kívül a statárium elrendelését kértem. Ugyanakkor több ízben és folyton karhatalmat szorgalmaztam a temesvári katonai parancsnokságnál, amely azt mindenkor kilátásba is helyezte, de a megígért zászlóaljok és századok még nem érkeztek és amidőn elmaradásukra nézve felvilágosítást kértem, azt a választ kaptam, hogy a katonák a bewaggonirozás alkalmával szétugrottak.

(Katasztrófa az egész megyében.)

Közben ugyiszólván az egész vármegyében fellángolt az erőszak tüze, a rablások fokozódtak: az aradi helyőrség, az aradi polgárőrség és a helyi polgárőrségekkel a rabló csőcselék a hazatért és fegyverrel rendelkező katonák közreműködésével összeütközött, sőt november hó 5-én az aradhegyaljai motoros vasutnak *Kovácsi község határában levő szakaszán a sínek felszedésére és a pillangórom hirtelen elbocsátására is vetemedett.* Nem kímélték a közvagyon sem, amennyiben a községházakba is beförték és a közpénztárakat ki fosztották.

A községi és körjegyzők egyrésze is veszélyben forogván, teljes kiraboltságuk után menekülni voltak kénytelenek és most ruházat, élelmiszerek és anyagi eszközök hiányában segélyre szorultak.

A szomszédos Temes-, Krassószörény- és Hunyadvármegyékkel érintkezésbe lépve, onnan azt az értesítést nyertem, hogy a közrend ott is felbomlott, a rablások fosztogatások ott is megindultak és az ottani helyzethez hasonlólag ott sem áll semmiféle karhatalom rendelkezésre.

November 5-én az aradi katonai állomásparancsnokság, a vármegyei polgárőrség felfegyverzése céljából összesen 300 orosz gyalogsági fegyvert és hat léda lövedéket bocsájtott rendelkezésemre, amely csekély készletet a járáások között a veszélyes helyzetekhez mérten osztottam szét.

Miután karhatalmi segédletet kapnom nem sikerült és a statárium kihirdetése iránt öt ízben tett fellejlesztésem eredménytelen maradt, kénytelen voltam magyar, német és román szövegű

felhívást bocsájtani, melyben a rablott tárgyaknak a hatóságok, illetve a tulajdonos részére való átszolgáltatását a kihirdetendő statáriumra való hivatkozással rendeltem el.

Hogy minél gyorsabban legyen hatása felhívásomnak, azt az aradi repülőosztag parancsnokságának támogatásával november hó 6-án pülögépeken küldtettem szét a vármegyébe. E helyütt megemlítem, hogy a viszonyok ismeretében a statárium elrendelése iránt az aradi királyi törvényszék elnöke az igazságügyminiszterhez szintén előterjesztést tett.

Miután a tömet a községi előjárókat egyes helyeken elmozdította, más helyeken azok elmenekültek, a takarékpénztárilag gyümölcsösztetett községi köz, árva pénzek és értékek megóvására azt az intézkedést tettem, hogy azok csakis a járási főszolgabíró által igazolt előjáróknak általam is elismert utalványára fizetendők ki. Ezen intézkedésem a megrendült közhiztontsági állapotok folytán további rendelkezésig érvényes.

(A jegyzők kétségbeeső helyzete.)

Amint már előzőleg említettem, a községi és körjegyzők nagyrésze hajléktalanná válván, gyors segélyre szorul. A törvényhatóságnak a közéletmezési alapon kívül más olyan alapja nincsen, amely e célra fordítható volna: a közéletmezési alap azonban a jegyzők segélyezésére felhasználható, mert az legnagyobb részében azokat a megtakarításokból keletkezett, amelyek a közéletmezési teendőknek rendkívüli munkakerők alkalmazásának mellőzésével, a rendes alkalmazottak munkakerőjének megfeszített igénybevétele mellett alakultak s így ez alap létrehozásában a jegyzők jelentékeny részben részesek.

Tekintettel a segélyezés sürgős természetére és arra, hogy a törvényhatósági közgyűlésnek momentán határozni módjában nem áll, kérem a tekintetes közigazgatási bizottságot, hogy addig is, míg e tekintetben a törvényhatóság rendelkezhetik, nekem a felhatalmazást megadni méltóztassék, miszerint a törvényhatóság utólagos jóváhagyása reményében a községi jegyzőket és körjegyzőket szorongatott helyzetükben a mutatókhoz szükséghez képest legjobb belátásom szerint iméroben a közéletmezési alaphól segélyezhessen. Továbbá felhatalmazást kérek, hogy a csendőrszárnyparancsnokkal egyetértéssel ezen alapot a vármegyei polgárőrség szervezésével felmerülő költségekre is igénybe vehessem.

Midőn a helyzetet nagy vonásokban feltártam és tett intézkedésemet megismerttettem, tartozó köteleységem, hogy az elismerés hangján emlékezzem meg az alispáni hivatalban alkalmazott tisztviselő társaim fáradtságot nem ismerő, éjel itappal teljesített odaadó szolgálatáról, továbbá a hála és köszönet kifejezésével reá kell mutatnom arra a becses támogatásra, amelyet *Purgly László* főispán ur részéről e súlyos időkben tapasztaltam, mivel mindenkor egyértelműen igyekeztem a gondjaimra bizott érdekek megvédésére.

Emelt fővel állok a törvényhatóság és közvélemény illetősége elé azzal a tudattal, hogy ez a válságos forradalmi időkben akkor, amidőn fellettes hatóság segítségemre lenni nem tudott, mindent elkövettem, ami csak képes voltam.

Kérem a tekintetes közigazgatási bizottságot, hogy eljárásomat bírálat tárgyává tenni, a fölött határozni, a jegyzők segélyezésére és a csendőrségi költségekre nekem a felhatalmazást megadni méltóztassék.

(Elismerés a tisztikarnak.)

Az alispáni jelentés felolvasása után *Czédly Károly dr.* bizottsági-tag szólasra emelkedvén, indítványozza, hogy a bizottság úgy a vármegye alispánjának, mint a vele együtt működő tisztikarnak köszönetét nyilvánítja fáradtságot nem ismerő odaadó és önfeláldozó működésükért, amelyet a személy- és vagyonbiztonság és a közbéke helyreállítása érdekében a forradalmi súlyos időkben kifejtettek. A jelentésből, a hírlapokból, de a lefolyt eseményekből is közzismert, hogy minden megígértent a hatóság részéről, ami megtörténett, ha a személy- és vagyonbiztonság megóvása még sem volt eszközölhető, ez csupán annak tulajdonítandó, hogy a szükségeltető karhatalom a kormányhatóság és katonai parancsnokságok ré-

széről egyáltalában rendelkezésre bocsájtható nem volt s így csak igen korlátolt hatalmi eszközökkel lehetett az eseményekbe beleavatkozni.

Indítványozta továbbá, hogy a vármegye alispánját hatalmazzák fel, hogy a kiraboltság és elmenekült községi és körjegyzők részére legjobb belátása szerinti mérvben és a szükséghez képest a közéletmezési alaphól segélyeket folyósíthasson valamint az aradi csendőrszárnyparancsnokság közreműködésével a vármegyei polgárőrség szervezése céljaira a közéletmezési alaphól a vármegyei tiszt főügyész és árvaszéki elnökkel törtéendő egyértelmű megállapítás szerinti kiutalásokat eszközölhessen.

Raskó László segédtanfelügyelő Kérte, hatalmazzassék fel a vármegye alispánja aziránt is, hogy miután egyes néptanítók azon kapcsolatot révén, amely szerint mint rekviráló biztosok a közéletmezési közigazgatásban résztvettek és ennek következtében jutottak azonos helyzetbe, mint a kiraboltság jegyzők és szintén menekülni voltak kénytelenek, a közéletmezési alaphól a menekült tanítók részére szintén utalhasson ki segélyeket. A vármegye alispánja felhívni kívánja a fevelmet, hogy a néptanítók segélyezésének kérdése a vallás- és közoktatásügyi miniszter hatásköréhez tartozik, mire a segédtanfelügyelő indítványát oda módosította, hogy csak a pillanatnyi segély nyújtására hatalmazzassék fel az alispán.

A közigazgatási bizottság egyhangúlag magáévá tette *Czédly dr.* indítványát.

Román papok bántalmazása.

(A zendülő csőcselék nem ismeri különbséget.)

Tornovánról jelentik, hogy hétfőn délelőtt *Ternea* kapitány és dr. *Albu Cornél* megjelentek a tornóval járási főszolgabíró hivatalban, ahol *Vaculescu* szolgabíróval bizalmas értekezletet tartottak s felszólították *Karlík Károly* járási segédtszert, hogy azonnal távozzék a községből, mert a nép hangulata olyan, hogy élete veszélyben forog. Ugyanakkor megalakult *Tornován* a román nemzeti tanács, melynek elnökévé *Pópa Justint*, az ottani román lelkészt választották meg.

Karlík összezsomagolta minden ingóságait, kocsira rakatta, befogatott a kocsiba és elment *Pópa Justin*hoz, kivel baráti viszonyban állott, bucsuzkodni. Mire visszatért lakására, a szekérbe fogott lovakat ellopták s így ingóságait nem szállíthatta el. Megtudva ezt *Pópa Justin*, maga ajánlkozott, hogy az éjszakán át a tulajdonossal együtt vigyázni fog a szekérre rakott ingóságokra.

Éjjelre járt az idő, amikor fosztogatni kezdtek és pedig a polgárőrök. Két polgárőr behatolt *Karlík* udvarába is és megparancsolta *Karlíknak* és a lelkésznek, hogy azonnal menjenek be a lakásba. Az egyik polgárőr, aki *Karlíkot* kísérte, egy pillanatra magára hagyta foglyát, akinek sikerült az éjszaka leple alatt megszöknie. Emiatt és hosszuból, mert a pap *Karlíknak* pártját fogta, a két fosztogató polgárőr összekötözte *Pópa Justint*, a román nemzeti tanács ottani elnökét, akinek aznap délelőtt 11 órakor fogadtak örök hűséget. *Pópa Justin* egy és fél napig összekötözve a községházban bezárva tartották s fogságából aradi tiszték szabadították ki.

A barzai görög keleti lelkész sorsa is meghatározható. *T. D. N. J. R. K. S. H. G. J. K. E. J.*

Barzán és *Áldófalván* sokat szenvedett az intelligencia. *Kádár* földbirtokost és *Barhassy* koldusbotra juttatták. Minden élő állatjukat elhajtották, lakásaikat kifosztották, házaikat lerombolták. *Barzán* két üzletet is kifosztottak a lázongók. A jegyzői lakás ezideig még érintetlen, de megizenték az aradi kórházban betegre fekvő jegyzőnek, hogy kirabolják a napokban.

Leszámolás.

(A hadvezetőség vesztette el a háborút.)

Fabius, a Neue Freie Presse katonai kritikusja írja:

— Kapitalis hibák történtek a lezajlott négy esztendő alatt. Igaz, hogy Szerbiához való viszonyunk nehézzé vált és igaz az is, hogy Olaszország váróvet épített határunk körül. Épen ezért kellett volna az ultimátum elküldésénél okosabbnak lennünk, mint a miylenek voltunk.

Háborúra határozottuk el magunkat. Jól van! De elvittünk-e készülő erre a háborúra? Biztosak voltunk-e abban, hogy hadseregünk két, esetleg három fronton is fog-e tudni harcolni? Számot vetettünk-e azzal, hogy Olaszország azonnal leveti átlarcát, mielőtt arra alkalom nyílik. Hiszen a háború kitörése előtt alig néhány hónappal megmondotta egyik legjobb hadügyminiszterünk: *hadseregünk elsorvad!* Egy hadsereggel, amelyről ilyen bizonyítványt állított ki a legilletékesebb tényező, nem volt-e hűn a háború poklába bemenni?

Fel volt-e szerelve hadseregünk? A tábori üzérség kevesebb ágyúval rendelkezett, mint kellett volna, fréntünk Napoleon idejéből való volt. Teherautóknak alig volt nyoma, annál kevesebb voltak kiépítve a repülő szervezetek. A fegyverek nagy része még 1889-90-iki modell és azt sem tudta a hadvezetőség elérni, hogy egy-egy zászlóaljnak 2-2 gépfegyvere legyen, ami magában véve is kevés. Az ilyen organikus hibák miatt a katonai tanácsadóknak minden áron le kellett volna beszélniök a döntő tényezőket a háborúról. Nem volt lehetetlen, hogy a háborút, esetleg a világháborút is elkerüljük, vagy legalább is annak időpontját kitoljuk. Ezt az időnyereséget a hadsereg felszerelésére kellett volna fordítani.

A vezetőknek kellett volna arra törekedniök, hogy abban a mámorban, mely a háború kitörésekor hadseregünket elfogta, e hadseregnek színe-virága ne essék áldozatul, mert egészen bizonyos, hogy a monarchia ezek miatt az okatlan véráldozatok miatt már a *galliciai és orosz-lengyelországi harcmezőkön elvesztette a háborút.*

Csak Magyarország és Ausztria hős népeinek hős erejével magyarázhatjuk meg azt az elpusztíthatatlan energiát, mely a csatáfrontokra mindig újabb és újabb légiókat tudott dobni.

De a korábbi friss erő már elitt. A mi csapatainknak harci teljesítményével méltók egy hősi époszra, melyről utódaink csak azért nem fogják énekelni, mert úgy jártunk, mint a mesebeli Schliemil Péter, aki elvesztette árnyékát: mi utódainkat vesztettük el.

Mindazonáltal a háborúban még is volt alkalom, midőn elérhetők volna a végső katonai győzelmek is. Az egyik volt a tavalyi, az isonzo-i vereség után, mely katasztrófa lehetett volna, ha minden úgy sikerül, ahogy azt tervezték. Az olasz hadsereget is lehetett volna verni, ha a hegységből erőteljes nyomást kapott volna az olasz hadsereg. Ez azonban hiányzott s így a Piave-vonalon megtudott kapaszkodni, ahol megsebesítette magát s megállott. Az olasz hadsereg tönkreverésével felszabadult volna az egész osztrák-magyar hadsereg s így a nyugati fronton segítségére mehetett volna a németeknek, kik a segítséggel a végleges győzelmet rövid idő alatt kivívhatták volna. A második és végleges alkalom a németek szalasztották

el. Március 21-től július 15-ig a németek félelmetes csapásokat osztogattak, de nem vonták le a végső következtetést s hetekig tartó szünetet adtak ellenségeinknek, mely idő alatt nem csak Amerika szállíthatott kolosszális haderőket a francia frontra, de az angolok nagy számu tökéletesített tankokat vethettek a harc-térre.

De a békekötésre is ismételtül elég alkalom volt, bár nem olyan békére, aminőt a nagy németek óhajtottak s nem a bresztlitovszky recept után megkötendő egyezsége. Akkor, midőn Oroszországot leverték, akkor, midőn a XII-ik isonzo-i csata bevégeződött s most fávasszal, midőn a németek sikereik magaslatán állottak, aránylag elviselhető békét lehetett volna kötni. Most itt állunk s itt van a szomorú vég. Mi ennek az oka? Az, hogy *politikánk, hadsereglétszereplésünk és stratégiánk soha se állott hadseregünk hősiességének magaslatán.*

Városvédelmi adó kivétele.

(Fejletlenség a közbiztonsági szolgálat körül.)

A forradalomban kétségkívül nagy a rendszertelenség és fejletlenség ugy fenn, mint itt Aradon is. Egymással ellentétes rendelkezéseket adnak ki s így tetézik a zavart, amely különösen Aradon tobzódik a maga teljes nagyságában. Hiányzik Aradon a szervező erő, az erős kéz, amely vasfegyveléssel állítja helyre a rendet. Míg máshol teljes a rend és nyugalom, addig Aradon senki sem tudja, hogy kinek kell intézkednie. Előttünk áll követendő példaként Bekéscsaba. A forradalom első napján dr. *Hazai-Sternschuss* főtörzsrósvos vette át a város parancsnokságát, kórházi ápolókból és személyzetből őrséget szervezett és huszonnégy óra alatt olyan rend és nyugalom lett a városban, akár békeidőben. Ezt kellene Aradon is csalekednie valakinek, akiben meg van az erő és szervező-képesség. Az alábbiakban néhány esetet sorolunk fel, amelyek élénken megvilágítják az Aradon uralkodó zűrzavart.

(Ki adja ki a fegyvereket?)

Ma délelőtt vidéki küldöttség jelent meg *Schill* József vármegyei alispán előtt. A küldöttség vezetője felmutatta a román nemzeti komité parancsát, hogy kérjenek fegyvert az alispántól a rend fenntartására. Az alispán meghajolt a kívánság előtt és kiadta az utasítást a fegyverek és töltevények kiszolgáltatására. Amikor a fegyverek egy részét már kiadták, valaki figyelmeztette a szétosztást vezető tisztet, hogy veszedelmes dolog éppen azokat az embereket felfegyverezni, mert azok a lázongások és zavargások főkolomposai. Természetesen a fegyvereket azonnal visszavették. A dologról tudomást szerzett a román nemzeti komité, amely belátta az aggodalom jogosságát. Ennek folyományaként *Goldis* László, a román katonatanács két tisztjával ma megjelent *Resch* Ferenc altábornagynál, hogy végül megállapítsák azt, hogy a karhatalmi intézkedések kinek a parancsára történjenek s hogy ki legyen jogosult a fegyverek kiosztására.

(Zugolódnak a rendőrök.)

Itt vannak a város szegény rendőrei. A forradalom első napjától kezdve szolgálatban vannak. Teljesen ki vannak merülve. A legtöbbje öt nap óta a családját sem láthatta, mert éjjel-nappal szolgálatot kellett teljesítenie. A rendőrök már bejelentették illetékes helyen, hogy kilépnek a szolgálatból, ha a legsürgősebben nem segítenek rajtuk és nem enyhítik súlyos helyzetüket.

Örömmel jelenthetjük, hogy a derék rendőrökön hamarosan segítve lesz. Három lelkes

aradi kereskedő, *Bruckner* Sándor, *Salgó* B. Béla és *Dános* Gyula gyűjtést indítottak a rendőrök segélyezésére. A gyűjtésnek meg volt az eredménye, s rövid egy óra leforgása alatt majdnem harminchárom ezer korona gyűlt össze. A hűmáns célra a következők adakoztak:

Bing János 3000, *Braun* N. Antal 200, *Burza* testvérek 300, *Dános* Gyula 1000, *Domán* Sándor 500, *Erdős* Pál 500, *Ehrenfeld* Ignác 100, *Fischer* Mór 300, *Grünwald* és *Moskovitz* 1000, *Hajós* Árpád 1000, *Guttman* és *Berger* 300, *Havás* Sándor 1000, *Hegedüs* Gyula 1000, *Hoffmann* Antal 200, *Salgó* B. Béla 1000, *Szabó* Albert 1000, *Weisz* és *Benjámin* 500, *Kilényi* és *Strasser* 200, *Brandeis* Henrik 200, *Lészal* Sándor 200, *Szabó* György és társa 200, *Steigerwald* Alajos 200, *Kneffel* Lajos 1000, *Kovács* Soma és társa 500, *Kun* József 200, *Linoleum*-ipar 300, *Mihály* és *Bruckner* 1000, *Münz* I. 300, *Pollák* Lajos 1000, *Andrényl* Károly és fiai 5000, *Aufrecht* Miksa 200, *Kerpel* Izó 500, *Färber* Lajos 1000, *Keppich* Zsigmond 100, *Kornis* testvérek 1000, *Lengyel* Lőrinc 500, *Radó* Gyula 500, *Schäffer* Henrik 300, *Schwarz* S. fiai és társa 1000, *Weisz* Mór és fiai 5000, *Bartos* Ede 200 korona.

A kereskedők ez alkalommal is derékasan kivették részüket abból a munkából, a mely a város biztonságának megvédését szolgálja.

A gyűjtést továbbra is folytatni fogják. *Bruckner* Sándor ez uton hívja fel azokat, a kik az aradi rendőrség megjutalmazásához hozzá akarnak járulni, hogy adományaikat sürgősen juttassák el hozzá (*Mihály* és *Bruckner*-cég *Neuman*-palota.) A befolyt összeget a rendőrlégénység és a tisztviselők között egyformán fogják szétosztani.

(Polgárőrök, nemzetőrök.)

Szóvá tettük, hogy a polgárőrök legnagyobb része otthagya a szolgálatot, mert mindeztideig nem kaptak fizetést. Főként éjjel után nehéz a szolgálatot összeállítani, mert alig van polgárőr, aki vállalkoznék a szolgálatra. Ez a kérdés szóba került a város közigazgatási bizottságának mai ülésén, amelyen dr. *Barabás* Béla főispán elnökölt. A polgármester havi jelentésével kapcsolatban bejelentette, hogy a város biztonsága érdekében polgárőrséget alakítottak, amelyben eleinte diákok és munkások vettek részt. Megállapodott a gyárak vezetőivel, hogy a polgárőri szolgálatot teljesítő munkások fizetésüket mint előleget kapják meg a gyáraktól.

Dr. *Parecz* Béla elmondotta, hogy tudomása szerint gyűjtés indult meg a polgárőrség javára. Senki sem tudja azonban, hogy a begyűlt összeg milyen célt fog szolgálni. Ugy tudja, hogy a polgárőrök nagyrésze otthagya a szolgálatot, mert mindeztideig nem kapott fizetést. Sürgősen ki kell utalni a járandóságot a begyűlt összegből, mert ellenkező esetben a város polgárőrség nélkül marad.

Varjassy Lajos polgármester azt a felvilágosítást adta, hogy a begyűlt összegből 40 ezer koronát a katonai parancsnokság rendelkezésére bocsátottak a polgárőrök javadalmazására. Eddig 250 ezer korona gyűlt össze, de ez az összeg kevés lesz s ezért a közel időben megalakítják a bizottságot, amely a városvédelmi adót ki fogja vetni a gazdag polgárookra.

Dr. *Barabás* Béla főispán elismerte, hogy nagy a fejletlenség és bizalmatlanság, amit fokoz az, hogy a nemzetőrség még nem tudja, hogy mikor kezdődik a teendője. A most besorozott nemzetőröknek még nincs semmi teendője, ezért helyes lenne, ha a sorozóbizottság felszólítaná a besorozott nemzetőröket, hogy addig, amíg rendes szolgálati beosztásuk lesz, megfelelő díjazás mellett teljesítsenek polgárőri teendőket. Ezt az indítványt elfogadták és az ügy lelett napirendre tért.

Az „*Aradi Kereskedők Köre*” gyűjtése után a polgárőrség költségeinek hozzájárulásához újabb adakoztak: *Bloch* H. 300, *Limbeck* Győző 100, *Grünberger* L. és társ 100, *Klein* Vilmos 100, *Epstein* Simon 500, *Meisl* Sándor 100, *Rubinstein* Mór 100, *Singer* Izrael 50, *Máthé* Mór 1000, *Friedmann* Lajos 100, *Scherhag* nővérek 100, *Schwartz* János

200, Barta Jenő 100, özv. Eichner Lászlóné 100 Markovits Ida 50, Heim János 300, Butorkésztő Iparosok Szövetkezete 200, Hofmann Sándor 100. A fenti összeggel a Kereskedők Köre gyűjtése 560 60 korona. További adományok *Kneffel* Lajos elnökhöz küldendők.

Egyébként arról értesülünk, hogy szombatiól kezdve a polgárőrök napi husz korona díjazást kapnak. Ma folytatták a nemzetőrök sorozását. Összesen 1600 nemzetőrt soroztak be, s így két zászlóaljat tudnak felállítani. Holnap és szombaton folytatják a sorozást.

(Vasuti biztosító nemzetőrség.)

A hadügyminiszter ma felhívást bocsátott ki a katonákhoz, amelyben felszólítja őket, hogy jelentkezzenek a vasuti nemzetőrségbe való felvételre. A miniszter kiáltványa a következő:

Katonák! Nem lesz mit ennünk, ha megállnak a vonatok. Ez a békét és nyugalmat veszélyezteti. Biztosítanunk kell tehát a vasutak zavartalan forgalmát. **Vasuti nemzetőrség felállítását** határoztam el. Ezt az őrséget kizárólag csak a vasuti forgalom biztosítására használjuk. Minden katona, aki megérti ennek óriási fontosságát, sorakozzék zászlónk alá. A vasuti nemzetőrség minden katonája napi 25 koronát és teljes ellátást kap. Aki pedig vasuti nemzetőri szolgálatát becsülettel befejezte, szolgálati idejéhez és eredményéhez képest földet, állami vagy egyéb alkalmazást kap. erről a magyar kormány törvényesen gondoskodik. Jelentkezettek azonnal a tartózkodási helyetekhez legközelebb eső katonai (nem pályaudvari) állomásparancsnokságnál. — **Magyar hadügyminiszter.**

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Péntek: *A kis szeleburdi.* C) bérlet.

Szombat délután: *A féltékenység.* Este: *A kőristalány.*

Vasárnap délután: *A pácsirta.* Este: *A kőristalány.*

Az aradi Nemzeti Színház előadásai esztörtéktől kezdve a fenti műsorral a hatóság cuedélyével megkezdődnek.

A MODERN SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombaton, november 9-én: Május, életkép. Ur! dráma. Lány, tragikomédia. Három felvonásos bemutató.

Vasárnap, november 10-én délután mérsékelt helyárrakkal: Bann az erdőn, színmű. Este rendes helyárrakkal: Május, életkép. Ur! dráma. Lány, tragikomédia.

* **Premiér a Modern Színházban.** Három kitűnő újdonságot: Májust, Ur!-t és Lányt mutatja be szombaton és vasárnap a Modern Színház. Csige Böske, L. Kiss Mariska, Benkőné, Szeghő Lili, Ungváry, Forgács, Földes, Kertész és Lugossy játszik a főszerepeket a pompás újdonságokban, amelyeknek aradi bemutatói elé általános várakozással tekint a közönség. Vasárnap délután Bann az erdőn, Garvay híres szociálista drámája kerül színre mérsékelt helyárrak mellett. Jegyek válthatók délelőtt 9-től 12 óráig és délután 3-tól 5-ig.

* **A színházi iroda hírei.** *A kőristalány.* Szombaton kerül színre Komjáthy és Faragó operettje, a *Kőristalány.* A főszerepekben Horváth Mici, Rontai Boriska, Benkőné, Thomas, Gyöző, Gömör, R. Tóth, Várnay, Kertész. — **Délutáni előadások.** Szombat délután fél 4 órakor a Piros bugyellár népszínmű. Vasárnap délután *A kis szeleburdi* operett kerül színre.

* **Az Aradi Élet legújabb száma** Szendrey Mihálynak, a színigazgató-városatya jelöltnek fényképét közli. Várnai Zseni: „Katona fiannak!” című híres versét is leközi a csinos kiállítású hetilap, amely érdekes színházi és művészeti eseményeket, pompás apróságokat, az Aradi Nemzeti Színház, Modern Színház, Apolló és Uránia mozik egész heti műsorát és színlapjait is leközi. Az Aradi Élet előfizetési ára negyedévre 6 korona.

Németország forradalom előtt.

(Visszarendelik a császárt a főhadiszállásról.)

Berlinből jelentik: Hamburgi jelentések szerint a kikötői és hajógyári munkások között zavargások törtek ki. A munkás- és katonatanács felszólította a munkásokat a kikötők és gyárak elhagyására, hogy a Szentlélek hegyen tartandó gyűlésre vonuljanak. A munkások a gyárakat a legnagyobb rendben elhagyták, de az Elbe mellett katonai kordón tartóztatta fel őket. A katonák gépfegyverrel lötték a munkásokat, akik közül 19 meghalt és igen sokan megsebesültek. A munkások vörös jelvényekkel és kokárdákkal az utcára tódultak. A kaszárnyákból és fogházakból kiszabadították a politikai foglyokat és kirabolták a fegyverüzleteket. A tiszteket feltartóztatták utcáiban és elvették tőlük az oldalfegyverüket, az ellenszegülőknél leszállították vállszíjjaikat. Majd a szakszervezeti épületbe vitték őket, hogy minden katonai ellenakciónak elejét vegyék. Az utcakeresztezéseknél őrszemeket állítottak fel. A szabad szociálisták teljesen urai a helyzetnek. Altonában megalakult a munkás és katonatanács.

Berlinből jelentik: A Berlinben székelő legfőbb katonai parancsnokság az ostromállapotra való hivatkozással szigorúan betiltja az orosz mintára alakuló munkás- és katonatanácsok létesítését és a részvételt azokban. A szociálisták e tilalommal mitsem törődve óriási demonstrációkra készülnek. Lübeckben és Wilhelmshafenben nagy zavargások törtek ki. Óriási horderejű eseményekre lehet a világ elkészülve már a legközelebbi órákban.

Berlinből jelentik a Wolff-ügynökség: A birodalmi kancellár a következő felhívást bocsátotta ki:

Wilson elnök ma válaszolt a német jegyzékre és közölte, hogy szövetségesel a tizen-négy ponthoz, melyekben békefeltételeit januárban összefoglalta, a tengerek szabadságának kivételével, hozzájárultak és hogy Foch tábornagy már közölte a fegyverszüneti tárgyalásokat. Hogy a további vérontásoknak véget vessünk, ma megtörtént a fegyverszünet megkötésére és a béketárgyalások megkezdésére hivatott német bizottság kinevezése, a mely bizottság nyomban el is utazott nyugatra. A tárgyalásokon az eredményes működést azonban komolyan veszélyeztetik a zavargások és fegyvelmetlenül viselkedés. Négy évig viselte a német nép egységben és nyugalommal a legnehezebb szenvedéseket és a háború áldozatait. Ha a legdöntőbb órákban, amelyben a német nép egysége jövőjére nézve nagy veszélyeket háríthat el, a belső erő csődöt mond, akkor ennek következményei beláthatatlanok. Ebben a sorsdöntő órában elengedhetetlen követelmény az eddig megőrzött rendnek, önkéntes és férfias erényeken alapuló fenntartása, amelyet minden népkormány kénytelen megkövetelni. Minden állampolgár legyen tudatában annak a felelősségnek, amelyet e kötelességének népével szemben való teljesítését viselni tartozik. **Miksa bádeni herceg.**

Londonból jelentik a Reuter-ügynökség: Wilson elnök közölte Németországgal, hogy fel van hatalmazva arra, hogy a német képviselőket fogadja és a fegyverszüneti feltételeket velük közölje.

Berlinből jelentik: A császár még mindig a főhadiszálláson tartózkodik. Politikai körökben sürögősen szükségesnek tartják, hogy *Ber-*

linbe visszatérjen. A kormány is értésére adta, hogy visszatérését feltétlenül kívánja. A külsőben álló fegyverszüneti tárgyalások napjaiban a császár távolléte komoly akadálya a tárgyalások befejezésének. A szociáldemokrata-párt parlamenti frakciója, tegnap több óráig ülésben elhatározta, hogy követelik a császár lemondása kérdésében az azonnali tisztázást, ugyancsak a fegyverszünet azonnali megkötését.

Bécsből jelentik: A *Telegraf* Company jelenté Párisból: A cseh-tót kormány Párisban időző tagjai a következő nyilatkozatot tették közzé:

— Az entente sikerei révén megszabadultunk elnyomóinktól. Az ententehez hűek maradunk és amennyiben a viszonyok megkívánják, összes vasuti vonalainkat és kocsinkat az entente rendelkezésére bocsátjuk. sőt szükség esetén ötszázezer emberből álló hadsereget állítunk fel, amellyel beförünk Németországba.

Berlinből jelentik: Hivatalos jelentés szerint *Kielben* feljes a rend. Ezzel szemben megállapítható, hogy a lázadás még mindig tart. A matrózok, akik urai a helyzetnek, a császár lemondását követelik. A szociálisták tegnap Berlinben gyűlést tartottak, amelyen kimondták, hogy amnesztiát követelnek az összes politikai foglyoknak.

Berlinből jelentik: *Lansing* jegyzéke megérkezett. A hadi kabinet ülésre jött össze. Ezen az ülésen megválasztották a bizottságot, amely tárgyalni fog a nyugati hatalmakkal. A bizottság már el is utazott Berlinből, ahol 48 óráig belül várják a fegyverszünet megkötését.

Berlinből jelentik: Tegnap éjjel a legfőbb német hadvezetőség a kormány rendeletére *Foch* tábornagyhoz szikratáviratot küldött, amelyben közli, hogy a fegyverszünet feltételeinek átvételére végezt bizottság akar átmenni hozzá. Kéri őt, értesítse a bizottságot, hogy jelenjék meg és egyben *fegyvernagyvást indítványoz.* Foch szikratáviratban válaszolt kijelölve a helyet, ahol a bizottságnak a francia előőrskönel jelentkeznie kell, az előőrskönel pedig kiadta a parancsot, hogy a bizottságot a kijelölt helyre vezessék.

Berlinből jelentik: Az egész német Közvélemény feszült várakozással tekint a fegyverszünet elé s az egész berlini sajtó annak a reményének ad kifejezést, hogy a legrövidebb idő alatt sikerülni fog nemcsak a fegyverszünetet, hanem a békét is megkötni. *Valószínűleg holnap jelenik meg az utolsó harctéri jelentés.*

Angol hivatalos jelentés, november 5-ről. A tegnap Cambrai és a Shelde közötti megindított nagy csatában a németek súlyos vereséget szenvedtek. A német védelmi vonalat 30 kilométer szélességben áttörtük. A fényes siker következtében a németek az egész fronton visszavonulóban vannak. A kikényszerített visszavonulás ijedségében az elélnség tegnap és ma egész útegeket és nagymennyiségű más hadiszert hagytak cserben.

Rotterdamból jelentik: A Manchester Guardian londoni tudósítása szerint diplomáciai körökben híre jár, hogy a békefeltételek nem lesznek kemények és nagy csalódást fognak kelteni a tulzoknál.

Berlinből jelentik: *Kiel* jelentés szerint az ottani katonai parancsnokot, *Heine* tengerész kapitányt forradalmárok agyonlőtték. Az a hír terjedt el róla, hogy szökni akar, ezért fegyveres forradalmárok behatoltak lakásába és agyonlőtték.

Berlinből jelentik: Beérkezett jelentések szerint a tengerparton igen komoly a helyzet. Nemcsak *Kielben*, *Hamburgban*, *Lübeckben* és *Fleusburgban* általános a lázadás, hanem *Brémában* is megalakult a katonai- és munkásitanács, amely az egész várost hatalmába kerítette. A forradalmárok követeléseit között van, hogy a császárt fosszák meg trónjától és azonnal vezessék be a nőkre is kiterjedő általános választói jogot.

Hunyadmegye véres napjai.

(A megye falvainban és községeiben fölhomlott a nyugalom. — Katonák vezetik a föllázadt lakosságot. — Nagyszámu halott és számos sebesült. — A nemzetőrség és polgárőrség megfeszített munkája.)

(Dévai tudósítónktól.) Talán Hunyadmegye volt az egyedüli erdélyi terület, ahol a nép e fejtelenn időkben is megőrizte nyugalomát és uralkodott önmagán. Sajnos ez a békés állapot csak pár napig tartott és ma már oly szomorú eseményekről számolhatunk be, amelyekről csak lázasan lüktető szívvel és nyugtalan lélekkel vehetünk tudomást.

Tegnap, a hajnali órákban érkezett Dévára az első távirat Kudzsirról, hogy a vasgyári munkások és a környékbeli lakosság egy része fellázadt, a jegyzőt leszurta és rabolva, rombolva közeledik Piski felé. Az alispán azonnal közölte e táviratot a dévai géppuskás tanfolyam parancsnokával, Mózer századossal, a ki nyomban két géppuskát megfelelő legénységgel és nagymennyiségű municióval felszerelve utnak indított Piskire. A két géppuskának sikerült is a nagy tömeget Piski határában feltartóztatni és visszavonulásra kényszeríteni. Kevéssel ezután a szomszédos Marosillye és Zám község kért segítséget, ahova külön-külön egy-egy szakasz megerősítést küldtek 3—3 géppuskával felszerelve. Zámon valóságos ütközet fejlődött ki. A föllázadt lakosságot, amely gyújtogatott, rabolt és kincstári értékeket tett tönkre, csapattevénytől megszökött katonák vezették. A három géppuska, amelyet egyrésztől a csendőrség, másrésztől a nemzet- és polgárőrség támogatott, pusztító tüzelést zúdított a támadókra, akiket rettenetes küzdelem után végre mégis szétverték és megfutamítottak. A lázadók közül nagyszámu halott és számos sebesült maradt a küzdelem színhelyén. A főcinkosok közül három könnyebben sebesült katonát el is fogtak és beszállították őket a dévai ügyészség fogházába. Marosillyén is fegyverhasználatra került a sor: itt azonban mindössze 4 halott és 11 sebesült lett az áldozat.

Marosillye mellett fekszik Peterle falu. Ennek lakossága pusztított és rabolt a legnagyobb mértékben. A közeli kisebb falvakba is behatoltak, a vagyonosabb elemeket ájultra verték, azután mindenüktől kifosztották. Nagyon sok ház- és magánépület leromboltak, szeszfőződéket raboltak ki és gyújtottak fel. A kirendelt katonai karhatalom, a csendőrség és polgárőrség megfeszített erővel fáradozik azon, hogy ártalmatlanná tegye őket. Több ízben összeütközésre került a sor és értesülésem szerint százkra menő vesztesége van úgy halottaiban, mint sebesültekben a megvadult tömegnek.

Vajdahunyad és Szászváros környékén szintén számos fosztogatásról, rablásról és betörésről érkeznek hírek.

Kedden, e hó 5-én este jelentették Boicáról, hogy ottan egy 46 főből álló katonai csapat puskával felszerelve nagyszabású garázdálkodásra készülődik. Megfelelő fegyveres erőt, azonkívül két géppuskát küldtek a veszélyeztetett községbe. Azonban, úgy látszik, valami uton-módon megújdultak, hogy karhatalmi csapat érkezik ki, mert mire ez kiért, már sehosem találta őket. A közeli erdőkben rejtőzött el valamennyi, tartani lehet azonban, hogy minden órában megkezdik a romboló garázdálkodást. A lakosság állandó rétegesben él, dacára annak, hogy a kivezényelt védőcsapat most azon fáradozik, hogy összefogdossa a veszélyes bandát.

Szerdán reggel Zalatnán is rombolni és

rabolni, gyújtogatni kezdett a csőcselék. Elvagták a telefondrótokat is, úgy, hogy Zalatnával nem lehet a telefonösszeköttetést fenntartani. A csendőrség és a Déváról kirendelt katonaság több ízben összeütközött a vad tömeggel, amelynek sok halott és sebesült vesztesége van. A főcinkosok között volt egy csendőrmester is, akit sikerült elfogni. Azonnal föbbe is lötték. A Zalatnán garázdálkodó nép Etesd és Ompoly-kalap állomáson is elvágta a telefont, rabolt és pusztított mindent, ami útjába került.

Déván nyugalom van. A nemzet- és polgárőrség lelkiismeretesen teljesíti kötelességét.

(gy.)

Megtörtént

dr. Varjassy Lajos főispán kinevezése.

(A belügyminiszter értesítése Aradra érkezett.)

Anépkormány belügyminisztere ma este arról értesítette dr. Varjassy Lajos kamarai főtitkárt, hogy Arad város és Aradmegye főispánjává nevezte ki a minisztertanács. Ezzel tárgyalanná vált az a sok találgatás, amelyet az a kommuniké okozott, amelyet ma reggel az aradi lapok a Magyar Távirati Iroda jelentése alapján közöltek. A tárgyalások a kormány és dr. Varjassy közt tehát befejeződtek és pedig az Aradon a román komité tagjaival folytatott megbeszélések után oly módon, hogy dr. Varjassy mindkét törvényhatóságnak főispáni székét foglalja el.

Dr. Varjassy, aki tegnap éjjel érkezett haza a fővárosból, két irányban tárgyalta a kormánnyal. Arra kérte őt ugyanis Garami Ernő kereskedelmi miniszter, hogy vállalja el az államtitkári állást, viszont gróf Batthyány Tivadar belügyminiszter a két törvényhatóság főispánságát akarta rábizni, mert a mai viszonyok közt, amikor az állam legfőbb érdeke az, hogy a román nemzeti politika és a magyar nemzeti politika békés kongruenciája jöjjön létre, olyan férfiaknak kell reprezentálni az államhatalmat, akinek személye mindenki előtt szimpatikus és annak működésétől a béke zálogát lehet várni. Megintolás tárgya volt azonban az a kérdés, vajon azáltal, ha dr. Varjassyt csak a vármegye főispánjává nevezik ki és a város más főispánt kap, nem honorálhatná-e a kormány azt az álláspontot, hogy mikélyt a vármegye területén a viszonyok konszolidálódnak, dr. Varjassy lemond erről az állásról és elfoglalja a neki fenntartott helyet a kereskedelmi miniszteriumban. A román komitéval folytatott tárgyalás során azonban az tűnt ki, hogy a románok mindkét helyen dr. Varjassy személyéhez ragaszkodnak és miután a belügyminiszter erről értesült, úgy döntött, hogy ezt az óhaját respektálja.

Illetékes helyről nyert értesülés szerint a kinevezés és az azt megelőzőt események a következőképp játszódtak le:

Az aradvárosi és megyei főispáni szék betöltése tárgyában Varjassy Lajos dr. már hétfőn délután megállapodott a kormánnyal. Hétfőn délután öt órakor minisztertanács volt, amely elhatározta elsősorban Barabás Béla dr.-nak, Aradváros főispánjának, azután Purgly

Lászlónak, Aradmegye főispánjának állásaitból való felmentését és Varjassy Lajos dr.-nak mindkét főispáni állásra való kinevezését. Ez hétfőn délután történt. Kedden Varjassy Lajos dr. a kereskedelmi államtitkári állás elfoglalásáról folytatott tárgyalásokat és erre vonatkozólag Garami Ernő miniszterrel abban állapodott meg, hogy Aradra utazik és amennyiben itt a viszonyok megengedik azt, hogy a főispáni állás más személylyel töltsék be, ez esetben a legrövidebb idő alatt visszatér Budapestre az államtitkári állás elfogadása céljából. Minthogy azonban a helyi viszonyok feltétlenül azt teszik szükségessé, hogy a főispáni állások Varjassy Lajos dr.-ral töltsenek be, Varjassy dr. a közérdekre való tekintettel saját érdekei rovására lemondott az államtitkári állás elfogadásáról és elvállalta a főispáni tisztségeket. Természetes, hogy Varjassy Lajos dr.-nak már szakképzettségénél fogva is inkább megfelelt volna a kereskedelmi államtitkári állás, egyelőre azonban magasabb érdekekből ettől el kellett tekintenie. Erre az eredményre vezettek különösen a román nemzeti tanács vezetőségével folytatott tárgyalások, amelyeknek hatása alatt Varjassy Lajos dr. ma közölte gróf Batthyány Tivadar belügyminiszterrel, hogy a főispáni állásokat vállalni hajlandó. E bejelentés folytán, amely ma délelőtt történt meg, a belügyminiszter az esti órákban közölte Varjassy Lajos dr.-ral, hogy kinevezése a mai nap folyamán mindkét főispáni állásra megtörtént és a kinevezéseket ép úgy, mint Barabás és Purgly főispánok felmentéseit, a hivatalos lap szombati száma fogja közölni. A felmentési és kinevezési okmányok már alá vannak írva és ezeket Budapestről egyidejűleg expedálták.

KÖZELELMÉZÉS.

✕ Fa- és szénkiosztás. Közhírré teszem, hogy további intézkedésig minden kedden és pénteken délelőtt 8—12-ig szén- és minden szombaton délelőtt 8—12-ig fűtőanyagok állítanak ki a Nádor-utcai menházban. A legközelebbi szénkiosztást tehát f. hó 8-án és f. hó 12-én lesz. E két napon a 4., 6., 7. és 8-ik kerületi lakosok kapnak szénjegyet. — A közlelmézési és közellátási hivatal vezetője.

Aradon nem lesz hűstalan nap. Lőcs Rezső helyettes polgármester ezután közhírré teszi, hogy a földművelésügyi miniszter a vágomarha rekvirálását beszüntette. Miután az ügynökök nem tudják eladni az összevásárolt állatokat, kénytelenek azokat olcsón eladni. Már ma 500 tehenet és borjút ajánlottak fel a városnak öt és fél koronával élősúlyban. A város azonban az ajánlatot nem fogadta el. A kormány rendelete értelmében Lőcs Rezső helyettes polgármester 12 tagú élmezési bizottságot alakít, amelybe a munkástanács és katonatanács is 3—3 tagot delegál.

Lőcs Rezső helyettes polgármesternek a kormánytól kapott felhatalmazása alapján az lesz első feladata, hogy a várban lévő öt vagon lisztet és egy vagon cukrot lefoglalja a hazatérő katonák ellátására. A hazatérő katonák élmezési biztosa Rosenberg Arthur lesz, akit már utasított a helyettes polgármester, hogy erre vonatkozó előterjesztéseit megtegye. Utasította Lőcs Rosenberg Arthart, Halmos Dezső közlelmézési ügyvezető igazgatót és Molnár István raktárnokot, hogy a várban lévő készleteket állapítsák meg. Felhívja a helyettes polgármester Resch altábornagyot, hogy a várban lévő készleteket adja át a városnak. Miután az élő állatok ára rohamosan esett, holnap újból maximalja a polgármester a husárákat. A holnapi hetivásáron Tenczinger kamarás és a hatósági közegek a napi marha árak alapján javaslatot tesznek az árak leszállítására. A lóhus ára hét koronáról 3 korona 20 fillérré esett. A nagy húsbőségre való tekintettel a polgármester fellüggeszti a hűstalan napokat, úgy, hogy további rendelkezésig nem lesznek hűstalan napok Aradon.

HIREK.

Katonatisztek szélhámosbandája.

(Mástélmilliót csaltak a bankoktól.)

Budapestről jelentik: Szentkirályi Béla főkapitány helyettes napok óta nyomoz egy nagyszabású visszaélés ügyében, amelynek szereplői katonatisztek. A forradalom első zűrzavaros napjaiban néhány katonatiszt anélkül, hogy erről a Nemzeti Tanácsnak vagy bármily hivatalos tényezőnek tudomása lett volna, úgy nevezett propaganda-bizottságot szervezett.

Ennek tárgyai: egy alezredes, egy százados, egy főhadnagy, egy hadnagy és egy álhírlapíró hamisított miniszteri ajánlólevelekkel pénzintézetektől és ipari vállalatoktól másfélmillió koronát szedtek össze abból az állítólagos célból, hogy agitációt indítsanak a köztársaság érdekében és a hadsereg körében is híveket toboroznak az új államformának. A megtevesztett emberekkel kisebb összegről szóló nyugtákat irattak alá, a többit pedig saját céljaira fordították.

Egy főhadnagy, aki jelentkezett a bizottságnál, hogy hajlandó az agitációban részt venni, leplezte le a szélhámos társaságot. Jelentést tett a rendőrségen, amely házkutatást tartott a tisztek lakásán. Ennek során egymillió háromszázezer koronát megtaláltak, úgy, hogy a hiányzó összeg jelentéktelen. A nyomozás főleg arra irányul, hogyan tudták a szélhámosok a bankokat és vállalatokat megtevesztetni és hogy milyen írásokat használtak fel manipulációiknál. Valószínű, hogy a már feloszlott Katonatanács bélyegzőjét lopták el és használták fel céljakra. A szélhámos-társaság tagjait már átkísérték a hadbírószághoz.

Az esettel kapcsolatban a *Pol. Iradó* a következőket jelenti: Több ízben megtörtént, hogy egyesek állítólagos propaganda-célokra különböző pénzüsségeket követeltek és vettek fel bankoktól és vállalatoktól. Felhívjuk mindenki figyelmét, hogy propaganda-célokra való gyűjtésre senkinek sincs felhatalmazása. A gyűjtőknek a bankok és vállalatok tagadjanak meg minden pénzt és juttassák őket rendőrkézre.

A szerkesztőségéből. Az *Aradi Közlöny* igazgatósága Teller Kálmánt, a lapnak több mint egy évtized óta belső munkatársát, majd segédszerkesztőjét a mai napon felelős szerkesztővé léptette elő.

Uj államtitkárok. Budapestről jelentik: Nagy Vince Károlyi-párti képviselőt miniszterelnökségi államtitkárrá, Pete Márton dr.-t, a Károlyi-párt titkárát, a Magyarország munkatársát igazságügyi államtitkárrá nevezik ki. Friedrich István hadügyi államtitkár lemondott állásáról. Helyébe Kobek Kornél volt főispánt nevezték ki.

Földet kapnak a katonák. Budapestről jelentik: Buza Barna földművelésügyi miniszter a következő kiáltványt adta ki: Földműves katonák! Az új Magyarország nem feledkezik meg rólatok. Jelentkezzék mindenki saját községében, városában a hatóságknál. Ez bizottságot alakít, amely összeírja a föld nélküli katonákat és azokat, akiknek nincs tíz katasztrális hold földje. Ez történiék abból a célból, hogy földhöz juttassunk benneteket. A vételár mérsékelt lesz és hosszabb idő alatt törleszthető. Nem részesülhetnek földben és nem írhatók össze azok, akik rabolnak, fosztogatnak, gyújtogatnak, embert ölnek vagy megbecstelenítenek és azok sem, akik dolgozhatnak, de nem dolgoznak. A földhöz juttatás szabályait az új országgyűlés fogja megalkotni. Addig dolgozzék mindenki nyugodtan mindnyájunkért és az ország jó voltáért. Buza Barna.

Tíz nap múlva itthon lesz a hadsereg. Bécsből jelentik: A frontról hazatérő katonák közül eddig a Déli vasút 160 ezer, a Máv. 100 ezer embert szállított haza. Ha a szállítás ilyen mértékben halad tovább, tíz nap múlva az egész osztrák és magyar hadsereg visszatér hazájába.

Lefegyverzik az átvonuló németeket. Budapestről telefonálja tudósítónk: Ma délelőtt Károlyi Mihálytól jelentés érkezett, amelyben közli az entente főparancsnokságnak a Magyarországon átvonuló német csapatokra vonatkozó újabb kikötését. Ennek folytán a déli órákban miniszteri értekezlet volt, amelyen később megjelent Fürstenberg Egon herceg, budapesti német főkonzul is, akivel hosszabb tanácskozások folytak. Az a nézet alakult ki, hogy a fegyveres átvonulás nem engedhető meg, mert Magyarország november 1-től kezdve semleges állam.

Az Akadémia csatlakozott a Nemzeti Tanácshoz. Budapestről telefonálja tudósítónk: A Magyar Tudományos Akadémia nevében ma Berzeviczy Albert elnök és Beöthy Zsolt igazgató tag megjelentek a Nemzeti Tanács előtti és bejelentették csatlakozásukat.

A románok Csernovitzban. Bécsből jelentik: Krakóból érkezett jelentések szerint a románok megszállták Csernovitzot.

Az egészségügyi munkástanács aradi szervezete. Az aradi közegészségügyi munkások tanácsa folyó évi november hó 7-én Aradvármegye központi kórházában megalakult és a következő határozatot hozta: Aradvármegye központi kórházában Aradon 1918. év november hó 7-én összegyűlt gyakorló, tiszti, kórházi és katonai orvosok, gyógyszerészek és kórházi tisztviselők határozatilag kimondták, hogy Magyarország közegészségügyének újjászervezése és érdekeik megvédése céljából készséggel csatlakoznak a Budapesten 1918. év november hó 5-én megalakult „közegészségügyi munkás-tanács”-hoz és elvárják, hogy a vidék különleges viszonyainak megfelelően, a vidéknek a tanácsban való képviselőitől kellő gondoskodás történjen. Csatlakozni lehet dr. Zimmermann Károly kórház igazgató-sebész főorvosnál, aki felvilágosítással is készséggel szolgál.

Szünióban a spanyol-járvány. A város közigazgatási bizottságának mai ülésén dr. Tisch Mór városi tiszti főorvos bejelentette, hogy a spanyoljárvány október 25-én érte el tetőpontját. Összesen hatezer ember betegedett meg s ebből 60 ember halt meg. A járvány az utóbbi napokban örvendően csökkent. A jelentést tudomásul vették.

Vasúti katasztrófia nyolcven halottal. Nagykanizsáról jelentik: A zalaszentjakabi állomáson vesztegelt tegnap délután egy üres kórházvonat. Ugyanakkor egy tulsufolt vonat futott be, amely egy orosz fogolytáborból több mint 2000 foglyot hozott. Hibás váltóállítás folytán az oroszok vonata nekifutott a kórházvonatnak. Az oroszok közül 80 meghalt, 120 megsebesült.

Visszaállították a gyűlekezési és egyesülési szabadságot. Budapestről jelentik: A hivatalos lap mai száma rendeletet közöl, amelynek értelmében a kormány visszaállítja a teljes egyesülési és gyűlekezési jogot. Az összes korlátozó rendeletek és intézkedések hatályon kívül helyeztetnek.

A volt munkapárti képviselők lemondanak. Budapestről jelentik: Az Est értesülése szerint a munkapárt komolyabb elemei elhatározták, hogy visszavonulnak a politikai életből és mandátumukról lemondanak.

Közalkalmazottak tanácsa. A következő felhívás közlésére kértünk fel: 1918. november hó 10-én délelőtt 11 órakor a városháza közgyűlési termében meg fog alakulni az aradi közalkalmazottak tanácsa. Erre az ülésre az Aradon levő összes állami, megyei és városi alkalmazottak, tehát az összes közalkalmazottak, a nyugdíjasok is, férfi- és női tisztviselők, napidíjasok és szolgák megjelenését kérjük. Egyszermind felkérjük az összes hivatalokat, hogy a tanácsba kiküldendő bizalmi férfiakat, harminc tagonként egyet saját kebelükben megválasztani kegyeskedjenek. — A végrehajtó bizottság.

Zita királyné Svájcban van. Berlinből jelentik: A Berliner Tageblatt jelenti Bernből: Minden cáfolat ellenére tartja magát a hír, hogy Pármái Zita a genfi tavakhoz való útjában Wartegbe Svájcba megérkezett. Berchtold gróf Bernben tartózkodik abból a célból, hogy előkészületeket tegyen Haabsburgi Károlynak és családjának svájci tartózkodására.

Lejebb szállt az arany ára. Bécsből jelentik az Osztrák-magyar Bank főtanácsfőnöke: A mai ülésen a bank általános helyzetéről folyt a vita. A bank kiválasztásáról ma nem volt szó. Schmidt vezértitkár bejelentette, hogy a finom arany ára 23000 koronáról 15500 koronára esett, az ezüst ára pedig 560 koronáról 450 koronára esett. A bank bécsi főintézetének műszaki és adminisztrációs személyzete Budapestre utazott, ahol az ő felügyeletük alatt fogják elkészíteni az új 25 és 200 koronás bankjegyeket.

Megalakult a Papi-tanács. Budapestről jelentik: A budapesti központi papnevelő intézetbe csütörtökre összehívott pap koronagyűlés keretében mintegy száz áldozó pap óriási lelkesedéssel kikiáltotta a Papi-tanácsot, felhívást intézett, hogy az esperesi kerületek szervezkedjenek és egyházmegyei delegátusokat válasszanak a központi papi tanácsba.

Feloszlik a 48-as alkotmánypárt. Budapestről jelentik: A 48-as alkotmánypárt ma értekezletet tartott, amelyen Teleszky János hosszabb beszédben parentálta el gróf Tisza Istvánt. Ezután javaslatot terjesztett be, amelyben azt indítványozza, hogy a párt mondja ki feloszlását. Beterjesztette azt a nyilatkozattervezetet, amelyet a Ház legközelebbi ülésén ebben a tárgyban egy képviselő be fog terjeszteni. Az indítványt egyhangúlag elfogadták.

Szabad az élelmiszerforgalom. Budapestről jelentik: A magyar kormány az élelmiszerek forgalmát Magyarország egész területére szabaddá teszi. A hivatalos lap legközelebbi számában jelenik meg a rendelet, amelynek értelmében igazolvány nélkül szabad sajtot, vajot, tojást, baromfit, vadat, mézet, fűzeléket, káposztát s. b. Külföldre továbbra is csak szállítási igazolvánnyal lehet szállítani, ugyszintén Horvátországba és Ausztriába is. Szerényi ruharendeletét nem léptetik életbe. A leszereléssel óriási mennyiségű szövet és nyersanyag szabadul fel, amelyet átengednek a polgári fogyasztásnak. Valószínűleg a katonabakkancsok százezreit is átengedik a lakosságnak.

Rekvium. A nemrég elhunyt Stojakovičs Milán hentesmester lelkiüdvéért szombat délelőtt 9 órakor a minorita-templomban, délelőtt 10 órakor a görög keleti szerb templomban lesz szent mise.

Ruha nélküli iskolás gyermekek. A város közigazgatási bizottságának mai ülésén Kehler Károly tanfelügyelő bejelentette, hogy 261 iskolaköteles gyermek nem járhat iskolába, mert nincs ruhájuk és cipőjük. A bizottság áttette a jelentést a tanácshoz, hogy saját hatáskörében intézkedjen.

A városi tisztviselők hűségfogadalmá. Ma délután fél 2 órakor a város összes tisztviselői összegyűlekeztek a tanácssteremben, ahol Varjassy Lajos polgármester előtt letették a hűség fogadalmát. A fogadalmi mintát dr. Angel István főjegyző olvasta fel.

Adományok. Az aradvármegyei rokant katonák, hadiözvegyek és hadiárvaik alapja javára újabban a következő adományok érkeztek a vármegyei főispáni hivatalba: Seidner Dezső 5000, Vértes Ignác 1000, Kaufman Béla (Györök) 300, Mairovitz Mór (Máriaradna) 200, Vertács György (Ópécska) 100, Parázi körjegyző gyűjtése 66. N. N. Arad 20, Csapó Ferenc (Tornova) az Aradi Közlöny utján 10 korona.

Ki kárpótolja a kifosztottakat.

(A Nemzeti Tanács egy tagjának nyilatkozata.)

A rosszul értelmezett szabadság Aradmegyében rendkívül nagy károkat okozott. Kifosztott kastélyok bevert ablakai meredeznek reánk, mint fájdalomtól megtört szemek, üszkös háztetőkön befúj a szél, kiraboltt magtárak ásitának éhesen, csupa kár és kár mindenütt.

Nem érdektelen az a kérdés, mely nemcsak a kárvallottakat izgatja, de érdekli azokat is, akikre még ezután rá kerülhet a sor, hogy a biztosító társaságok milyen álláspontot foglalnak el a nagyarányú károkkal szemben. A házak, butorok, berendezések, az életnemű és a jószágállomány nagyobb részben biztosítva volt, rendes körülmények között tehát egészen természetes volna, hogy az okozott károkat a biztosító társaságok megtérítsék, de a mai viszonyok között ez legalább is kétséges.

Mert a biztosító társaságok, melyeknek vezetőségéhez kérdést intéztünk a dologban, csak nem egyértelműleg kijelentették, hogy *nem hajlandók az okozott károk megtérítésére*. Ami most történik, az vis maior, amelyvel szemben kötelezettséget nem ismernek. Különben is, a biztosítási kötvényekben benne van, hogy „zendülés” okozta károkat a társaságok nem térítik meg.

Ez az egyoldalú álláspont azonban vitatható. Mert eltekintve attól, hogy a károk meg nem térítése esetén maguk a biztosító társaságok is szenvedni fognak — hiszen kinek lesz kedve biztosítani akkor, ha a szerződő felek közül csak az egyik s épen a kárvallott teljesíti a fizetési kötelezettséget — azok a jogászberek, kikkel e kérdéstről beszélgettünk, egészen más állásponton vannak.

— Lehetséges — mondotta egyik kiváló jogász — hogy betűszerint a biztosító társaságoknak van igazuk. Lehet, bár ez se bizonyos. De ha így volna is, a bíróságok most — per analogium — el fognak tekinteni a betűszerinti értelmezéstől. A háboru elején konkrét esetekben az volt a bíróság felhívása, hogy ilyen esetekben, ahol szerződő felek vannak, a háboru okozta károkat nem viselheti el *csupán az egyik fél, de a másiknak is hozzá kell ahhoz járulni*, legalább is a méltányosság arányában. Főképen azokról a biztosításokról lehet szó, a melyeknek *díjtételeit a háboru folyamán az egyes társaságok felemelték*. Mert a háboru előtt, mondjuk, egy fél percent volt a biztosítási díjtétel átlaga, a háboru folyamán ez felszokótt egészen 100%-ig. A biztosítási társaságok nyilván azért emelték a díjtételeket ennyire, hogy kevesebb rizikóval dolgozzanak. Ha ez igaz, akkor viselniük kell legalább is a méltányos mértékig, a károk összegét is. Az utolsó szót e kérdésben nagyon rövid idő alatt döntvény alakjában a magyar Kuria fogja kimondani.

A kártérítés ügyében kaptuk a következő érdekes levelet:

Tekintetes szerkesztőség! Fővárosi diák koromból ismeretség fűz a Nemzeti Tanács egyik tagjához. Tőle értesültem, hogy a gyújtogatók, rombolók, fosztogatók radikális megtorlásban részesülnek. „Anyagi kártérítéssel is blühödnek mindazok, akik fosztogatásban résztvettek, a rablásból származó terményekből, árukából részesedtek. Amennyiben a fosztogató csöcselék és a vagyonos orgazdák képte-

lenek lennének az okozott károkat megtéríteni, az illető város, vagy község *összes közönsége téríti meg a károkat*, melyhez a fosztogatók tartoznak. A demokrácia és a népszabadság nem jelenti az erőszakos rablógarázdálkodást. Az egyenlőtlen vagyoneelosztást törvényes uton fogjuk szabályozni progresszív-adózással, mo-

dern birtokreformmal. A munka megbecsülésének, jognak, igazságnak napfényes korszaka virradt reánk. Békés építő munkával, megértéssel, bizalommal kell vármunk az átalakulásból, új berendezkedésekből felnövekedő szebb jövőt. Soraim szives közlését kérve vagyok üdvözlettel *Fekete József*, polg. isk. tanár.

Pozsony felé közelednek a csehek.

(A bajorok bevonultak Csehországba.)

Budapestről jelentik: Az ország északi részéből érkezett hírek szerint cseh csapatok bevonultak egyes községekbe, elfoglalták a hivatalos helyiségeket és átvették a városok vezetését. A csehek Pozsony felé közelednek. Illetékes helyről azt közlik, hogy ezek a hírek jórészt megfelelnek a valóságnak. A magyar kormány álláspontja az, hogy a lakosság hasonló esetekben sohase tanúsítson fegyveres ellenállást, a hatóságok elégedjenek meg a tiltakozással, a lakosság maradjon nyugodtan és vesse magát alá az új hatóság intézkedéseinek. Ezek a problémák ugyanis a béketárgyalásokon nyernek végleges elintéztést és a kormány azon lesz, hogy az elvesztett háboru miatt bekövetkezett károkat, amelveket az eddigi rezsim hibái okozták, a békekonzferencián jóvá tegye és mindezt megmentsen, ami megmenthető.

Budapestről jelentik: Dr. Bloch, dr. Déry.

Stefanek szerkesztő és dr. Schröder cseh-tót vezérek Gödingen át Szokolcára érkeztek és több ezer főnyi közönség előtt kijelentették, hogy ez a község a cseh-tót állam területe.

Bécsből jelentik: A Reichspost esti lapja jelenti a csehországi Egerből: A német birodalmi határnak e részéről esetleg bekövetkező megtámadására való tekintettel német birodalmi csapatok Bajorországból jöve, *átlépték a cseh-német határt*.

Laibachból jelentik: A bajor előcsapatok átkeltek a Brenner-hágón, bevonultak Trunzensiestébe, megszállták továbbá a Taueruvasut legfontosabb vasúti állomásait.

Bécsből jelentik: Bajor csapatok Ezeren utal Marienbadig, továbbá Karlsbadtól Karnsdorfing nyomták elő.

Honvédek és angolok találkozása.

(Szerb tiltakozás az olaszok dalmáciai inváziója ellen.)

Budapestről jelentik: Károlyi Mihály gróf és Jászai Oszkár folytatják tárgyalásaikat d'Esperry tábornokkal. A mai tárgyalások eredményéről nem érkezett tudósítás a fővárosba.

Budapestről jelentik: A szerémszervei Ind'a község határában megjelent egy skót ezred, egy angol ezredessel és angol tisztikarral az élén. A városban akkor még a 17-ik szeptemberi honvédelevezred állomásozott. A városban tartózkodó honvédelevezred angolok és skótok megérkezésére nem távozott el és összetalálkozott a két ezred. Az angol ezredes melegen üdvözölte a honvédelevezred parancsnokát és örömeinek adott kifejezést, hogy megismerkedhetett a magyar honvédekkel. A honvédelevezrednek angolul tudó tisztjei szívesen harátsággal viszonyozták az üdvözlést, mire az angolok és skótok:

— *Hip hip hurra, éljen Magyarország* — felkiáltással fiuntettek a magyarok mellett.

Az angol tisztikar közös ebédre gyűlt össze a honvédelisztekkel és az ebéd alatt feltűnő szívélvél és udvarias tenorban beszélgettek. Mind a két részről felköszöntök hangzottak. A délután folyamán az angolok tovább vonultak *Karlócára*. Távozásuk előtt igen melegen búcsúztak el a honvédektől. Karlócán a karlócai szerb patriárka fogadta őket és látta vendégül a tisztikart. Mivel Karlóca közel van Ujvidékhez, ugy nem lehetetlen, hogy az angol és skót csapatok a mai napon Ujvidékre bevonultak.

Genéből jelentik: Páris szerb miniszterelnök és a szerb kabinet két tagja tiltakozásukat fejezték ki az ellen, hogy az olaszok megszállják Dalmáciát. Szerintük az olaszoknak semmi joguk sincs ehhez és kikérik maguknak, hogy az olaszok Dalmáciába beültessék kormányzójukat.

Bécsből jelentik: Ideérkezett hírek szerint olasz csapatok megszállták Pólát és több dalmát helységet. A szerbek elfoglalták Rumát és bevonultak *Szerajevoba*. Szerb csapatok több helyen átlépték a Dunát és Szávát.

Laibachból jelentik: Szerdán 500 szerb tiszt érkezett Laibachba nagyszámu legénységgel. Opicina községben 10.000 főből álló szerb katonabanda garázdálkodik.

Bécsből jelentik: Olasz csapatok bevonultak az isztriai Lovic községbe olasz parlamenterek ellenőrzik, hogy csapataink betartják-e a fegyverszüneti feltételeket. Csapataink sem gépfegyvereket, sem fegyvert, vagy municiót nem vihetnek magukkal. A demarkacionális vonalon át kell adniok érési felszerelésüket és csak a legszükségesebb dolgokat vihetik haza.

Bécsből jelentik: A Neues Wiener Tagblatt jelenti Fiuméből: A fiumei radioállomás ma hajnali fél háromkor a következő táviratot vette fel: A keleti entente hadsereg főparancsnoka a zágrábi és a laibachi nemzeti tanácsokhoz a következő táviratot intézte:

A keleten levő szövetséges hadseregek lelkesedéssel üdvözlik a zágrábi és laibachi jugoszláv nemzeti tanácsot és az új szárazföldi és tengeri jugoszláv hadsereget, amely a szövetségesek zászlója alatt kész harcolni a győzelemért és a jogért. A szövetséges hadseregek számítanak arra, hogy a laibachi és zágrábi szláv csapatok a legszorosabb érintkezésbe lépnek a szövetséges hadseregek vezérével Belgrádban. Ez a szövetség legyen az egységesség szimbóluma, amely a Habsburgoktól felszabadult összes szlávok közös ellenségei elleni harcban alakult ki.

Bécsből jelentik: Grázba már megérkezett az entente-tisztek első csoportja.

Laibachból jelentik: A nemzeti kormány megcáfolja azt a hírt, hogy osztrák tábornokok puccsot készítenek elő. *Boroovics* tábornok azeru maradt Laibachban, hogy az Isonzó-hadsereg négy-százezer katonájának hazaszállítását vezesse.

Amsterdamból jelentik: Angol jelentések szerint az olaszok megszállták Dulcigno és Antivári kikötőket.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az Aradi Közlöny vasárnapi számában: Vevők - eladók, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az Aradi Közlöny apróhirdetés útján.

Lefegyverzett német csapatok

(Szabadkáról kiutasított tisztek.)

A megszállott területek kiürítésének az a kellemetlen eredménye lett, hogy Szabadkán mintegy ezer német és cseh, valamint osztrák nemzetiségű tisztet s ezenkívül ötezer németet helyeztek el. Azonkívül mintegy tízezer németet mindenféle idegen katonai hivatal és parancsnokság szállásolt be magát, úgy hogy ma egyetlen egy üres szobát sem lehet kapni a városban. Mindent elfoglaltak a németek... És ugyanez az állapot van Bács megye sok falujában és városában is. Bácska ma tömve van németekkel.

A magyar kormány úgy kötötte meg az ententtal a fegyverszünetet, hogy a frontokon nemcsak a magyar csapatok fogják letenni a fegyvert, hanem a magyar területen tartózkodó német és osztrák csapatok is. A kormány ezen rendelkezésének már eleget is tettek Szabadkán.

Az itt időző német katonáktól — mint Szabadkáról jelentik — elszedték a fegyvert és a muníciót, azonkívül a Nemzeti Tanács saját céljaira lefoglalt hét német autót a rend és nyugalom biztosítására. A leszerelés és az autók miatt a német tisztek azonnal tiltakoztak a Nemzeti Tanácsnál, ma pedig *Larsen* német kapitány átiratban tiltakozott a Nemzeti Tanács rendelkezése ellen. Az átirat német szövege. Lehet, hogy ez volt az utolsó német nyelvű átirat, amit kénytelenek voltunk eltérni a magukat a vendégségben is otthonosan érző németektől. Az átiratot a *Deutscher Offizier des Chets der Feldeisenbahnwesens beim Eisenbahnlinienkommmando* küldte a „Nationalrat“-hoz.

Az átiratban a német kormány, nevében tiltakozik a szabadkai német kolónia parancsnoka a német szanitäts autók lefoglalása és az itt állomásozó németek lefegyverzése ellen.

A német kapitány az átiratban ki is oktatja a Nemzeti Tanácsot, mert azt mondja, hogy az az eljárás nem felel meg a budapesti Nemzeti Tanács intencióinak s utána fenyegetőleg azt mondja, hogy amennyiben a német csapatok, amelyek Délmagyarország biztonságát védik, hátrányt szenvednek a harctéri helyzet szempontjából, azért a szabadkai Nemzeti Tanácsot terheli a felelősség.

A szegény német tiszt ekkor még nem tudta, hogy minden fronton fegyverszünetet kötöttünk s Magyarország ma már neutrális állam.

Egyébként, hogy mindezt tudni vegyék s eszükre térjenek a németek, hogy Szabadkán mennyire szeretik őket, felszóltották a németeket, hogy saját érdekében náluk előbb távozzanak Szabadkáról, nehogy a tömeg és fékevesztett katonák dühe őket is érje. Ha a németek záros határidőn belül nem távoznak, az esetben internálják őket, hogy még nagyobb legyen a diplomáciai bonyodalom, mert hisz a német parancsnok a német kormány nevében tiltakozott.

Itt említhetjük meg, hogy Szabadkáról elűzötték az összes cseh és osztrák tiszteket is, mint alkalmatlan idegeneket. A nemzeti tanács adott nekik menetleveleket, amikkel visszatérhettek hazájukba.

LEGUJABB.

Nagyrománia megteremtése.

Károlyi Mihály Belgrádba érkezett.

Washington. Az államtitkár közli a román kormány képviselőjéhez intézett következő üzenetet: 1918. november 5. Uram! Az Egyesült-Államok köztársasága Románia jövődjéért és integritásáért mindig úgy gondolt, mint egy szabad és független államára. Mielőtt az Egyesült-Államok és Ausztri-Magyarország között háború támadt, az elnök üzenetet intézett Románia királyához, amelyben rokonszenvéről és nagyrabecsüléséről biztosította. A helyzet azóta megváltozott és az elnök ennek folytán azt kívánja, értesítem Önt arról, hogy az Egyesült-Államok köztársasága hozzájárul a román népnek a királyság határait belül és kívül támasztott kívánságaihoz. Tanulja volt a szabadság ügyére ellenségeitől és elnyomóitól származó nagy szenvedéseinek és áldozatainak. Rokonszenvezve a mi velünk lakó románok nemzeti egységének gondolatával és öhajátásaival, az Egyesült-Államok köztársasága nem fogja elmulasztani, hogy alkalmas időben érvényesítse befolyását azért, hogy a román nép hozzájusson jogos politikai érdekeihez és azok minden külföldi támadás ellen biztosítottassanak. Fogadjon uram nagyrabecsülésem ismételt kifejezését.

Lansing Robert.

Belgrád. Gróf Károlyi Mihály miniszter-

elnök ma délután egy órakor ideérkezett és a szerb hadvezetőség, valamint a hatóságok fejei fogadták és üdvözölték.

Ujvidékről jelentik: A béke delegátusokat Belgrádban rendkívül barátságosan fogadták. D'Esperay tábornagy, eredetileg képviselőket küldött Belgrádba, azonban hogy Károlyi személyesen érkezett meg, Szalonikiben repülőgépre ült, Nisben leszállt és onnan vasúton folytatta útját. Késő éjjel jelentik, hogy D'Esperay tábornagy megérkezett Belgrádba és rögtön tanácskozássra ült össze Károlyival.

Bécs. A déli lapok jelentése szerint a központi hatalmak csapatai legkésőbb november végéig kiürítik Ukrainát.

Esztergom. Persián Adám kormánybiztos ma látogatást tett Csernoch hercegprímásnál, aki a következőket mondotta: — A püspökök tervezetét készítene elő, amely szerint a várható egyházi vagyonadó levonása és földbirtokpolitikai célokra szükséges területek kikapcsolása után megmaradó birtokok egységesen átgondolt tervek szerint teljes intenzivitással eszközöltessenek és a jövedelem felhasználása intézményesen szabályoztassék.

Basel. Voralberg tartomány négy tagú bizottsága a svájci szövetségtanácsot Svájc-hoz való csatlakozását kérte.

A MOZI.

* Ujabb detektív-sláger az Urániában. Az Uránia-színház egymásután mutatja be a legujabb szenzációs detektívslágereket. A nagy sikerű Harry Piel-film után pénteken „Ami a kártyák beszélnek“ című érdekiesztő detektívdráma kerül vetítésre. Rendkívül izgalmas detektív-történetet hoz elénk a háromfelvonásos film. Ezenkívül a „Teddynek fáj a szive“ című kétfelvonásos kacagtató bohózat is bemutatásra kerül az Uránia új műsorán. Így a közönségnek nem mindennapi szórakozásban lesz része. Az előadások 2, fél 5 és 6 órakor kezdődnek.

* Uj műsor az Apollóban. Péntektől kezdve új műsort mutat be az Apolló-színház „Az apa hüszkesége“ a című az új műsor slágerének. Egy megrázóan érdekes társadalmi képet rajzol meg benne az illusztris szerző: De Morthen. Az apai jellem és sziv hangja szól a csodásan érdekes meséből, amely bizonyára elejétől végig le fogja bilincselni a közönséget. A film kiállítására külön megérdemli a dícséretet. Az előadások 3, fél 5 és 6 órakor kezdődnek.

TÁBORBÓL HAZATÉRŐ ELŐFIZETŐINK-HEZ.

Azokat a tisztelt előfizetőket, akiknek lapunk táborig postára, Horvát-Szlavonországba, Ausztriába, vagy külföldre járt, felkérjük, hogy amennyiben tartózkodási helyüket elhagyták, sziveskedjenek haladéktalanul közölni kiadóhivatalunkkal lakhelyüket, régi címük megemlékezésével. A kiadóhivatal csak így tud gondoskodni arról, hogy előfizetőink a mostani mozgalmasságban egy napig se nélkülözzenek az Aradi Közlönyből.

A szerkesztővel felel:

TELLER KÁLMÁN.

Aradi Nemzeti Színház.

1918. nov. 8-án:

A kis szökeburdi.

Apolló-színház.

1918. nov. 8-án:

Apa hüszkesége.

Dráma.

Uránia-színház.

1918. nov. 8-án:

Ami a kártyák beszélnek.

Detektív-dráma.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal) —	867
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomással) —	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály —	151
Nyomda —	151

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt hirdetteket nem vállalunk felelősséget.

Istenben boldogult, feledhetlen forjém:

Stojákovits Milán

felkiüdvéért az engesztelő szent misé-áldozat holnap, szombaton fog bemutatni az egek Urának d. e. 9 órakor a főtiszteendő Minorita-atyák templomában, d. e. 10 órakor pedig a g. kal. szerb templomban.

Arad, 1918. nov. 8.

özv. Stojákovits Miláné,
szül. MARY JULIA.

8048

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerinti számítjuk.
Minden szó hirdetés ára 80 fillér.
Vastagabb betűkkel 60 fillér.
A vastagabb betűkkel kívülről szavakat aláhúzással kell jelezni.
Hirdetéseket átvétel napján 6 óráig vehetünk fel.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
A legkezebb hirdetés ára 10 szögig 8 korona.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

VÁROM BÖSKE részletes levelét melletti Cs. 8041

Alkalmazást keres.

ÜGYES VARRÓNÓ házakhoz ajánlkozik. Cím a kiadóban. 8025

FASZAKMÁBAN éves gyakorlattal bíró leány, perfect román nyelvismerettel, állását változtatná. Levelét „Fás” jelízen kérék. 8036

MAGYAR-NÉMET kisasszony állást keres kisebb gyermekek melé, ki a háztartásba is segédkezik. Cím: Várjassy József-u. 20. 8032

Alkalmazást nyer.

KIFUTÓ FIÚ. Jó fizetés mellett, nyomdánkban alkalmazást nyer.

Vétel és eladás.

OROSZ TEA nagyban és kicsinyben, ugyszintén orosz kaviár kapható Rotschstein Mór fűszer- és csemegekereskedésében, Szabadság-tér. 8036

TELJESEN új férfi téli kabát és ruhák eladó. Munkácsy-u. 8. 8038

ÉRKEZETT egy vaggon szép káposzta, amit maximális áron alól árusítok. Továbbá szép érett hagyma és tobagyuma szintén maximális áron alól kapható. LuttvákJózsef. 1141

TÉLI MAKÓN hagyma intányosan eladó. Boros Beni-tér 9. sz. 8001

MENEKÜLTETKÖL női ruha szövetek és egy új babakelengye eladó. Megtekinthető Wiergenicidó butik-üzletben, Deák Ferencz-utca 40a. 8004

HASZNÁLT ÓLOM megvételre keresettek. Bővebbet a kiadóban. 8100

Ingatlan.

KÉNYELMES, MAGAS FÖDSZINTES MAGÁNHAZ (szolid, erős építkezés) 6 szoba, fürdőszoba és kerttel, a belvárosban, eladó. Bővebbet a kiadóban. 8044

GYERMEKTELEN házaspár keres egy magánházat, vagy esetleg 2 szobás lakást. Cím a kiadóban. 8039

PURGLY LAJOSNÉ-UTCA 114. számú ház nagy kerttel, gazdálkodásra alkalmas, udvarral, esetleg átadható lakással eladó. Bővebbet Flórián-utca 5. I. emelet. 8037

ÁLLOMÁS KÖZELÉBEN 1 kisebb bérház kerthelyiséggel eladó. Bővebbet Lovász-utca 4a. 8042

ARADON azonnal lakható háromszobás legmodernebb magánház. — Zsigmondházán — röktön beköltözhető négy-szobás új ház eladó. Tudalozódhatni Zsigmondházán. Szlovák Gyula tulajdonosnál. 8013

MAGÁNHAZ, kert, udvar, istálló, sertésállal, sürgös megvételre kerestetik. Cím a kiadóivatalban. 8012

Külömféle.

6-AN ESTE egy fehér kutya után szökött fiatal farkaskutyám, kérem a tulajdonost Andrassy-tér 8. I. em. küldeni. 8046

WINTERSTEIN HELEN női szabásztól müterme Kálvin János-utca 7. Elvállalja a legulabb divatu kosztümök, kabátok és ruhák készítését, valamint mindennemű átalakításokat. Gyors és pontos kiszolgálás. 8002

BOY SZÁRAZ pince és raktárhelyiség kiadó, utóbbi lakásnak is használható. Értekezni Eötvös-utca 11. sz. 8040

APRÓHIRDETESEK az Aradi Közlöny részére felvételnek a Messenger-hoz írodásban. Helyin 1. Hirdetési és Hírlapiródiájában, Zrínyi-u. és Mandl Boros Beni-tér 15. sz. alatti papír-üzletében.

SZÁRAZ PINCÉT, vagy üres raktárt keresünk a városháza közelében. Ajánlatot a kiadóhivatalba kérünk. 7500

1089—1918.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY.

Arad sz. kir. város gazdasági széké I. évi november hó 11-én d. e. 10 órakor a városháza I. emeletén lévő tanács teremben nyilvános árverést tart, melyen eladásra kerül 94 darab a városi épületekből leszerelt fatüzeses kályha. A különböző nagyságu kályhák kikiáltási ára 18—100 koronáig terjed.

A szóbeli vagy írásbeli ajánlatok mind a 94 db. kályhára, esetleg annak bizonyos csoportjaira, vagy egy-egy darabjára tehetők meg, az írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés előtt nyújthatók be és csak akkor vesszük figyelembe, ha ajánlattevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja és ha az ajánlatához mellékeli az árverési bánompénzt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverési feltételek a szóbeli árverést megelőzőleg megtekinthetők a gazdasági ügyosztályban. Bánompénzül letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1918. évi november hó 4-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

6338—1918.

HIRDETÉNY.

Közölni teszem, hogy a M. Kir. Pénzügyminiszter 120538—1918. rendeletében a szőlő-törköly és bor-seprő ezen legmagasabb árát, mely mellett a központi szeszifőzde ezen mellékterményt átvenni kötelesek, a következőkben állapította meg:

A központi szeszifőzde vállalkozója a kézisajtóval kisajtolt friss szőlőtörkölyt q-ként 24 K, a kézisajtóval kisajtolt, betaposolt (kierjedt) szőlőtörkölyt q-ként 28 korona, a viznyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajtóval kisajtolt friss szőlőtörkölyt q-ként 18 K, a viznyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajtóval kisajtolt (kierjedt) szőlőtörkölyt q-ként 20 K, a kilugozott (törköly) bor készítésére használt szőlőtörkölyt q-ként 7 K. áron köteles átvenni.

A termelő a szőlőtörköly átadása alkalmával azt, hogy a szőlőtörköly kézisajtóval, illetve viznyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajtóval kisajtoltatott-e ki, illetve, hogy a szőlőtörköly, törkölybor készítésére

használt, a központi szeszifőzde vállalkozójának bejelenteni köteles.

A rendeletnek egyéb részletei a Budapesti Közlöny 227. számában megtalálhatók.

Arad szab. kir. város Közfellemezési és Közellátási Hivatalától 1918. évi október hó 8-án.

Lécs,

polgármester-helyettes,
k. é. h. vezető.

Magyar királyi államvasutak.

Menstrend.

Érvényes 1918. év június hó 1-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. 8:01
Személyvonat délután 11:15
Személyvonat este 8:33

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsv. d. u. 1:25
Személyvonat este 8:20
Személyvonat reggel 5:45

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:00

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 7:16
Személyvonat délután 4:48
Személyvonat reggel 6:58

4414—1918. K. h. sz.

HIRDETÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a fentétele tájékoztató árának megállapítása tárgyában kiadott 4230—1918. M. E. számú rendeletét a következőkben teszem közhírré:

1. §. A közönséges tömör, jól kiégett, a szabványoknak megfelelő fahézag tájékoztató ára 1000 (egyezer) darabonként 280 K. Ez az ár a termelő rak tártélepen kocsiba rakva értendő.

2. §. Ha az előírtó iparvállalat a munkabérek emelkedése folytán vagy egyéb okból a megállapított tájékoztató áránál vagy az általa a jelen rendelet életbeléptéig követelt áránál magasabb árt kíván számítani, ezt csak az Országos Központ Arvizsgáló Bizottságának előzetesen kikért engedélyével teheti.

3. §. A jelen rendelettel megállapított tájékoztató árak joghatályára neve a 3678—1917. M. E. számú rendelet vonatkozó rendelkezései irányadók, ehhez képest az, aki jelen rendelettel megállapított tájékoztató árakat elfogadható módok nélkül túllép, az idézet rendelet 28. §-ának büntető rendelkezései alá esik.

4. §. Aki az Országos Központi Arvizsgáló Bizottság engedélye nélkül a jelen rendeletben megállapított tájékoztató áránál vagy az által a jelen rendelet életbeléptéig követelt áránál magasabb árt számít, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kizárólag követ el és 15 napig terjedő elzárással, valamint kétezer koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetetik.

Arad, 1918. évi október hó 21-én.

Greta, főkapitány.

Építési rajz

másolást elvállalok.

Megkeresés: Boros Beni-tér 7., földszint 7. 7986

6344—1918.

HIRDETÉNY.

A 4263—1913. számú Kormányrendelet alapján közhírré teszem, hogy a szűles takarmányokért követelhető legmagasabb árat a következőkben állapították meg:

(Anyaszéna, sarju és mindenféle mesterséges szűlastakarmány, jóhere, lucerna, búkköny-, mohar- stb. széna) ára 45 K.

Tavaszzalma (árpa, zab, köles és ezekkel egyenértékű tavaszzalma) valamint tavaszzalma törekének és polyvajának ára 28 K.

Arad szab. kir. város Közfellemezési és Közellátási Hivatalától 1918. évi október hó 8-án.

Lécs,

polgármester-helyettes,
k. é. h. vezető.

Arad-hegyligai k. é. mot. vasut.

Menstrend.

Aradról—Gyórok—Pankota felé:

4. sz. Szemv. reggel 5.30
6. sz. Szemv. reggel 7.40
8. sz. Szemv. d. e. 10.30
10. sz. Szemv. d. u. 12.50
12. sz. Szemv. d. u. 2.35
14. sz. Szemv. d. u. 5.00
16. sz. Szemv. este 6.30

Pankotáról—Gyórok—Arad felé:

103. sz. Szemv. reggel 5.20
105. sz. Szemv. reggel 7.36
107. sz. Szemv. d. e. 10.26
109. sz. Szemv. d. u. 12.46
111. sz. Szemv. d. u. 2.32
113. sz. Szemv. d. u. 4.55

Gyórokról—Aradra indul:

1. sz. Szemv. reggel 4.28

Gyórokról—Máriaradna felé:

204. sz. Szemv. reggel 5.30
206. sz. Szemv. reggel 7.40
208. sz. Szemv. d. e. 10.30
210. sz. Szemv. d. u. 12.50
212. sz. Szemv. d. u. 2.35
214. sz. Szemv. d. u. 5.00

Máriaradnáról—Gyórok felé:

208. sz. Szemv. reggel 5.40
205. sz. Szemv. d. e. 7.59
207. sz. Szemv. d. e. 10.49
209. sz. Szemv. d. u. 1.10
211. sz. Szemv. d. u. 2.55
213. sz. Szemv. d. u. 5.18

—————

Ejjeles

kifutó fiú

Jó fizetéssel

felvétetik.

—————